

Sygn. akt VII U 4072/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Małgorzata Kowalska

Protokolant Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 roku w Lublinie

sprawy R. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

z udziałem płatnika składek (...) S.C., (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania R. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 24 września 2012 roku numer(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 4072/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 września 2012 roku nr(...) znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. stwierdził, że R. D. jako pracownik u płatnika składek (...) (...) S.C. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lutego 2010 roku do 31 stycznia 2012 roku (decyzja – k. 39-41 akt ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. D. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia u (...) (...) S.C. (...) Spółka z o.o. (...) Sp. z o.o. od 1 lutego 2010 roku do 31 stycznia 2012 roku.. Podnosił, że faktycznie świadczył pracę na rzecz zainteresowanego, otrzymywał z tego tytułu wynagrodzenie (odwołanie - k. 2-4 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie. Podniósł, że umowa o pracę miała charakter umowy zlecenia, gdyż brak było podporządkowania pracownika pracodawcy. Nie wskazano miejsca i czasu wykonywania zatrudnienia oraz brak było obowiązku usprawiedliwiania nieobecności. Nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne (odpowiedź na odwołanie - k. 6-7 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 1 lutego 2010 roku R. D. zawarł z(...) (...) S.C. (...) Sp. z o.o. R. Sp. z o.o z siedzibą w K. umowę o pracę na czas określony od 1 lutego 2010 roku do 31 stycznia 2011 roku, następnie w dniu 1 lutego 2011 roku zawarł kolejną taką umowę na okres od 1 lutego 2011 roku do 31 stycznia 2012 roku (k. 34-35 akt ZUS).

Jako zajmowane stanowisko wskazano w pierwszej umowie „agent reklamowy – pracownik administracyjno-biurowy”, w drugiej zaś „agent reklamowy”. Miejscem wykonywania pracy miała być miejscowość zamieszkania, a więc L.. Wynagrodzenie ustalono w pierwszym okresie na kwotę 1 317 zł, a w drugim na kwotę 1 386 zł. Wnioskodawca miał wykonywać pracę w pełnym wymiarze czasu (umowy – k. 34-35 akt ZUS, świadectwo pracy – k. 33 akt ZUS).

Płatnik składek zgłosił wnioskodawcę do ubezpieczeń społecznych z tytułu ubezpieczenia 0110 0 0 (pracownik) od dnia 1 lutego 2010 roku, złożył za ubezpieczonego raporty rozliczeniowe ZUS RMUA za miesiące od kwietnia 2010 r. do lutego 2012 r. (ZUS ZUA k. 6 akt ZUS, ZUS RMUA k. 19-30 akt ZUS).

R. D. poza zatrudnieniem w (...) (...) s.c., od 1 marca 1995 roku prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług taksówkarskich i z tytułu tej działalności za miesiące, w których był zatrudniony u w/w pracodawcy deklarował wyłącznie składkę na ubezpieczenie zdrowotne (k 113 a.s.).

Zakres obowiązków R. D. u płatnika(...) (...) s.c. został określony na m.in. reklamowaniu i promowaniu produktów będących przedmiotem sprzedaży Pracodawcy, szczególnie w sposób bezpośredni poprzez nawiązywanie rozmów z potencjalnymi klientami, utrzymywanie kontaktów z wcześniej pozyskanymi klientami, dbałość o ich zadowolenie i polecanie następnych produktów będących w aktualnej ofercie pracodawcy, pozyskiwanie wiedzy na temat oferty Pracodawcy, uczestnictwo w organizowanych przez Pracodawcę szkoleniach, bieżące analizowanie produktów oferowanych przez Pracodawcę, sporządzanie miesięcznych raportów z wykonanej pracy (zakres czynności - akta osobowe k. 41 a.s.).

Wnioskodawca w praktyce zajmował się wyłącznie przekazywaniem broszur reklamowych dot. ubezpieczeń różnym firmom oraz klientom korzystającym z jego usług taksówkarskich. Prowadził także z nimi rozmowy zachęcając do korzystania z oferty firmy zainteresowanego. Wnioskodawca kontaktował się z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą. Nie notował ich danych kontaktowych. Powyższe czynności wnioskodawca wykonywał czasami 8 godzin dziennie w czasie, często w godzinach porannych, później wykonywał usługi taksówkarskie, a następnie w godzinach wieczornych pracował na rzecz(...) (...) s.c. Często w trakcie jazdy taksówką oferował klientom produkty ubezpieczeniowe. Nie prowadził rejestru czasu pracy. Telefonicznie kontaktowała się z nim od czasu do czasu B. B.. Informował ją o ewentualnych zainteresowanych ubezpieczeniami lub ich braku. W firmie na ul. (...), którą prowadziła B. B. podpisał umowę o pracę oraz zostało z nim przeprowadzone szkolenie BHP. B. B. nie wydawała mu żadnych poleceń ani nie dawała wskazówek. Skarżący nie miał ustalonej ilości klientów, z którymi miał się kontaktować ani rejonu pracy, płatnik nie kontrolował ilości i jakości wykonanej pracy ani czy w ogóle jest ona świadczona. Wnioskodawca nie miał kontaktu z nikim z pracowników płatnika(...) (...) s.c. Wynagrodzenie wnioskodawcy było stałe i nie zależało od jego wyników. Skarżący otrzymywał wynagrodzenie przekazem pocztowym do końca zatrudnienia. (wyjaśnienia wnioskodawcy k. 92v – 94 a.s., zeznania świadków B. B. k. 95-96v a.s. oraz P. B. k. 94v – 95 a.s.).

Z tytułu zatrudnienia w(...) (...) s.c. (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. za okres od 1 lutego 2010 roku do 31.12.2010 roku wykazał dochód w kwocie 12 057,50 zł, natomiast z okres od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku wykazał dochód w kwocie 15 228 zł (PIT-y 11 k. 31-31 akt ZUS).

Sądowi z urzędu wiadome jest, że (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. jako wspólnicy zawarli szereg, ponad sto, umów spółek cywilnych, które zatrudniały osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Spółki zajmowały się udostępnianiem osób, pośrednictwem.

Zadaniem osób zatrudnionych było rekrutowanie kolejnych osób do zatrudnienia w celu poszerzenia liczby osób zatrudnionych. Każda z działających spółek miała jednakowy przedmiot działalności. Rekrutacja odbywała się na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Była korzystna dla osób prowadzących pozarolniczą

działalność gospodarczą albowiem zwalniała ich z obowiązku opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (zeznania B. B. j.w. , P. B. j.w.).

R. D. zatrudniony był wcześniej w takiej spółce – (...). (...) s.c. (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. Zawierał wówczas dwie umowy o pracę na czas określony w okresie od 1 marca 2009 roku do 31 maja 2011 roku. Druga z umów została rozwiązana z dniem 31 stycznia 2010 roku za porozumieniem stron. Jako zajmowane stanowiska wskazano wówczas: pracownik administracyjno-biurowy, przedstawiciel handlowy V i IV stopnia, zaś miejsce wykonywania pracy – L. w pierwszej umowie, a w drugiej K.. Wynagrodzenie ustalono na kwotę 1 276 zł. Określono pełny wymiar czasu pracy. Zakres obowiązków wnioskodawcy był tożsamy z zakresem określonym w umowach z(...) (...). Zakład również w tym wypadku zakwestionował zasadność podstawy zgłoszenia skarżącego do ubezpieczeń społecznych i decyzją z dnia 18 czerwca 2012 roku stwierdził, że R. D. jako pracownik u płatnika składek (...) (...) s.c. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 marca 2009 r. do 31 stycznia 2010 roku. Wnioskodawca odwoływał się od powyższej decyzji. W dniu 20 października 2014 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok oddalający odwołanie skarżącego, zaś w dniu 27 stycznia 2015 roku Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację złożoną przez R. D. od wyroku z dnia 20 października 2014 roku (vide akta sprawy VII U 3780/12).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o wskazane dowody z dokumentów oraz częściowo wyjaśnienia wnioskodawcy, świadka P. B., i częściowo zeznania B. B.. Zeznaniami wnioskodawcy oraz B. B. Sąd odmówił dania wiary w zakresie tego, że wnioskodawca sporządzał pisemne raporty z iloma osobami danego dnia rozmawiał. Przesłuchany w trybie informacyjnym R. D. wprawdzie potwierdził te okoliczności, jednak jak wynika z treści akt sprawy VII U 3780/12, z której w niniejszym postępowaniu przeprowadzony został dowód, wnioskodawca początkowo zaprzeczał takim okolicznościom, następnie przypomniał sobie, iż robił raporty tygodniowe w rozbiciu na dni i przekazywał je raz w miesiącu. Brak jest w sprawie także rzeczonych raportów, które miałby sporządzać wnioskodawca, również w aktach postępowania przygotowawczego prowadzonego RSD – 9004/14, V Ds. 64/13/S (k. 133 i 136 a.s.). Nadto B. B. oraz wnioskodawca podali w niniejszym postępowaniu, iż skarżący jako pracownik nie był zobowiązany do żadnych świadczeń na rzecz pracodawcy, nie miał też obowiązku zawierania żadnych umów związanych z produktami ubezpieczeniowymi. Jednakże we wspomnianych aktach postępowania przygotowawczego znajduje się umowa zawarta przez R. D. w dniu 19 lutego 2009 roku, na ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...), zawarta bezterminowo, ze składką w wysokości 850 zł miesięcznie, z sumą ubezpieczenia 3 000 zł (vide akta sprawy V Ds. 64/13/S).

Należy również podkreślić, iż wnioskodawca nie złożył innych wniosków dowodowych na okoliczności faktycznego wykonywania pracy, nie wskazał nikogo z potencjalnych klientów.

Odwołanie R. D. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11, art. 12 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne będące pracownikami w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Stosownie do treści art. 22 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem.

Obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym dotyczy więc wyłącznie pracowników faktycznie wykonujących zatrudnienie w ramach ważnego stosunku pracy.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność jest wadą oświadczenia woli polegającą na świadomej, a przy tym ujawnionej wobec adresata i przez niego aprobowanej

niezgodności pomiędzy treścią złożonego oświadczenia woli, dostępną dla innych uczestników obrotu, a rzeczywistą wolą osoby składającej to oświadczenie.

W wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 321/04 (opubl. OSNAP 2006 r., Nr 11-12, poz. 190) Sąd Najwyższy wskazał, że „umowę o pracę uważa się za zawartą, dla pozoru (art. 83 § 1 k.c.), jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy” (podobnie wyrok SN z dnia 12 maja 2011 roku w sprawie II UK 20/11 LEX nr 885004). Przy czym pozorność umowy o pracę (art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę (wyrok SN z dnia 5 października 2006 r. sygn. akt I UK 120/06 opubl. OSNP 2007/19-20/294, wyrok SN z dnia 8 lipca 2009 r. sygn. akt I UK 43/09 LEX nr 529772). „Podleganie ubezpieczeniu wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia umowy o pracę (wyrok SN z dnia 19 października 2007 r. sygn. akt II UK 56/07, LEX nr 376433).

Organ rentowy, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego może zakwestionować złożone dokumenty, jeżeli strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli (por. wyrok SN z dnia 18 stycznia 2010 roku w sprawie II UK 149/09, LEX nr 577848). Zawarcie umowy o pracę dla pozoru nie może bowiem rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do objęcia takiej osoby ubezpieczeniem społecznym pracowników.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2008 roku sygn. akt II UK 385/07 (LEX nr 741082), w którym stwierdzono, że nie ma na celu obejścia prawa dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie jest obejściem prawa. Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania.

Przenosząc powyższe rozważania na kanwę ustaleń faktycznych niniejszej sprawy należy wskazać, że łączące wnioskodawcę oraz zainteresowanego umowy nie spowodowały nawiązania stosunku pracy. Wnioskodawca nie był w żaden sposób podporządkowany zainteresowanemu, a przez to nie miał faktycznie określonego czasu pracy. Jego praca nie była również określona zadaniowo, nie miał bowiem wyznaczonego kręgu podmiotów, których miał poinformować o ofercie zainteresowanego. Jak sam wskazał dziennie kontaktował się z jednym lub kilkoma klientami. Trudno zatem przyjąć, że swoją pracę wykonywał przez 40 godzin tygodniowo, skoro kontakt ograniczał się do wręczenia ulotki i ewentualnie numeru telefonu kontaktowego, a w międzyczasie również jeździł taksówką. Nie był także w żaden sposób kontrolowany. Co prawda w miarę regularnie informował B. B. o tym ilu osobom wręczył informacje o możliwości zawarcia umowy ubezpieczenia, jednak biorąc pod uwagę liczbę osób, z którymi się kontaktował, kontrola w tym zakresie była w istocie fikcyjna i nie spełniała w żadnym stopniu swojej roli.

Ponadto B. B. w żaden sposób, nie wykazała swojej legitymacji do występowania w imieniu pracodawcy skarżącego. Ze złożonego do akt zaświadczenia o zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń (k. 127) wynika, iż B. B. została zgłoszona przez płatnika (...) sc. do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, w okresie od 1.08.2009 r. do 27.05.2010 r. Tym samym trudno przyjąć na podstawie w/w dowodu, iż osoba ta miałaby sprawować nadzór nad ubezpieczonym, będąc pracownikiem innego płatnika.

Tym samym trafny jest wniosek, że pracodawca nie był zatem zainteresowany wykonywaniem przez wnioskodawcę pracy. Sam zaś fakt wypłacania wnioskodawcy wynagrodzenia w świetle braku wyżej wskazanych elementów stosunku pracy nie może przesądzać o charakterze wiążącego strony umowy węzła obligacyjnego odpowiadającego swej treści stosunkowi pracy.

Biorąc pod uwagę zakres obowiązków wnioskodawcy, który był w zasadzie znikomy, należy stwierdzić, że R. D. czynności tych faktycznie nie wykonywał.

Skutki prawne wynikające z zawartych umów o pracę w istocie nie zostały osiągnięte. Podjęte czynności w ramach umów mające na celu uwiarygodnienie istnienia i ich wykonywania zmierzały jedynie do wywołania błędnego przekonania, że zawarta umowa jest ważna. W tym celu sporządzono umowę o pracę, dokonano przeszkolenia pracownika w zakresie bhp, zgłoszono wnioskodawcę do ubezpieczenia.

Skutkiem oświadczenia woli złożonego dla pozoru jest jego nieważność.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że R. D. nie wykonywał pracy w ramach stosunku pracy, a zawarte umowy o pracę okazały się nieważne. W tej sytuacji ZUS prawidłowo przyjął, że R. D. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u (...) (...) s.c. od 1 lutego 2010 roku do 31 stycznia 2012 roku.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.